

**R.P. Petri Leurenii Societatis Jesu, SS. Theologiæ
Doctoris, & SS. Canonum Professoris Vicarius Episcopalis,
Sive Tractatus Quaternarius Per Quæstiones & Responsa
Canonica Deductus**

Leuren, Peter

Coloniae Agrippinae, 1708

644. An sede Episcopali vacante, usque dum eligitur Vicarius Capitularis,
jurisdictionem exerceat Archidiaconus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74203)

non veniunt religiosi aut monasteria; juxta Regulam communiter traditam; quod in materia odiosa aut præjudicante appellatione Cleri regulares non comprehendantur. Laym. *loc. cit.* Porro si Archidiaconus in plena v. g. novem monasteria ejusdem Ordinis ac qualitaris intra eodem fines diuturna consuetudine comparasset jurisdictionem, præsumptionem juris esse, quod etiam in decimum monasterium ejusdem qualitaris jurisdictionem habeat; cum de similibus idem jus cæferi debeat, argumento *c. cognovimus*, 2. q. 2. ita tamen ut contra eandem præsumptionem admittatur probatio in contrarium, dum nimirum monasterium illud decimum ostendat, Archidiaconum jurisdictionem in se nunquam exercuisse, vel etsi eam exercere voluerit, admissum tamen non fuisse, tradit Pirh. *cit. n. 16. notab. 3.* secutus Laym. *loc. cit.* ita explicantem textum alias difficilem *cit. c. dilecto*. pro cuius textus quoque intelligentia vide, quæ habet Fagn. in *c. nullus. n. 24. de foro compet.*

Questio 644. An sede episcopali vacante, usque dum eligitur Vicarius Capituli, jurisdictionem exercent Archidiaconus?

1. Resp. primò: Quod Archidiaconus, etiam mortuo Episcopo sede vacante, exercere pergat jurisdictionem suam propriam, quam habebat & exercebat Episcopo vivo, seu sede plena, de hoc inquam dubitari non potest; cum ea utpote ordinaria & distincta à jurisdictione episcopali per mortem Episcopi non elidatur aut suspendatur, quemadmodum jurisdictio Vicarii Generalis Episcopi, utpote facientis idem cum Episcopo consistorium, eo mortuo mox expirat. Verum illud in dubio remanet, nam sede vacante saltem per octiduum illud, intra quod juxta præscriptum Trid. *sess. 24. c. 16.* à Capitulo eligendus Vicarius, exerceat jurisdictionem & munus Vicarii, nempe talis, qualis est Vicarius Generalis Episcopi eo vivente, vel Vicarius Capitularis sede vacante. Ad quod

2. Resp. secundo: Licet de jure communi absente Episcopo ejusque Vicario Generali, Archidiaconus ipso facto, sine alia constitutione, exerceat jurisdictionem & munus illud dicti Vicarii, ut Sbroz. *de off. Vicar. l. 1. q. 36. n. 10.* Barbof. *loc. cit. n. 35.* Pirh. *ad b. r. n. 7.* citantes Cardin. Tusch. *lit. A. concl. 482. n. 1.* (de talis autem Vicarii munere loqui citatos AA. ex eo satis patet, quod signanter dicant, exerceat illud munus Vicarii, & esse vices gerentem Episcopi absente Episcopo; siquidem munus Vicarii illi aliàs proprium seu distincti à Vicario Episcopi, etiam præsentis Episcopo exercet Archidiaconus) non tamen exercet illud sede vacante, ne quidem pendente illo termino octo dierum; eò quod sede vacante intra dictos octo dies totum Capitulum potest & debet administrare. Pirh. *loc. cit.* Barbof. *loc. cit.* uti & de off. Episc. *alleg. 54. n. 163.* citans Quarant. in *Sum. Bulkar. v. Sed. vac. s. duodecimo.* Riccium in *pr. for. eccles. post resol. 505.* in *notab. de Vicar. Capit. sed. vac.* Card. de Luca *ad Trid. d. 31. num. 9.* ubi inquit: in eo octo dierum spatio, quod conceditur ad Vicarii deputacionem, frequentius antiquiore tempore oriebantur controversiæ inter Capitulum & primam dignitatem super jurisdictionis exercitio, quod à prima dignitate prætendi solebat, ubi ea præsertim sit

Archidiaconus, qui antiquorum Canonum auctoritati inniti solet, ex quorum dispositione Vicarius natus in temporalibus esset. Verius autem Capitulo regula assistit; quoniam hæc antiqua & nativa vicarialis potestas Archidiaconi hodie de consuetudine ab Aula recessit, & moderni Archidiaconi sunt potius abusivi, & in sola nuncupatione &c. Contra Sbroz. *de off. Vicar. l. 1. q. 61.* ubi ex Abb. in *c. dilecto. de off. Archid. n. 3.* & Follero ait: interim quod à Capitulo sede vacante tractatur de Vicarii electione facienda, Archidiaconum sustinere vices Vicarii in iis, in quibus de jure communi est Vicarius, tradit Foller. post Abb. Et expressus de suo ait idem Sbroz. *loc. cit. in addit. ad q. 3.* Archidiaconi etiam dici possunt Vicarii Episcoporum ipso jure intra octo illos dies Capitulo non eligente Vicarium &c. Idem cum Sbrozio sentit Zerol. *pr. episc. p. 1. v. Archidiacon.* dum ait: dici potest, quod infra octo illos dies Capitulo non eligente Vicarium, Archidiaconus est Vicarius ordinarius. Ratio est; quia à jure antiquo non est recedendum, nisi quoad excepta in novo; sed Concilium dat spatium Capitulo eligendi Vicarium infra octo dies; ergo durante ostentio restat Vicarius ipso Archidiaconus de jure communi &c. Sed neque id jure communi, præsciendò à decreto Trident. potuit aliàs Archidiaconus; cum jura illa, quibus Archidiaconus dicitur fungi munere talis Vicarii, loquantur solum de sede plena; quia loquantur in casu Episcopi absentis. Ita expressè Barbof. *cit. n. 35.* à quo dissentire videtur Pirh. *loc. cit.* dum ait: de jure communi absente vel mortuo Episcopo id posse Archidiaconum; hodie tamen vi Tridentini totum Capitulum debere habere administrationem.

3. Resp. tertio. Potest nihilominus Archidiacono adscribere breve illud exercitium jurisdictionis intra dictum octiduum legitima consuetudo Card. de Luca *loc. cit.* ubi tamen & hoc ipsum limitat; ut id illi tunc competat non ratione Archidiaconalis dignitatis, sed potius in ratione primæ dignitatis, quæ, ut ait, nomine Capituli individuos actus explicat, ut in ecclesiasticis ac divinis functionibus Episcopo absente vel sede vacante contingit &c. Quinimo tradit Barbof. *cit. num. 35.* posse quoque Archidiaconum acquirere quasi possessionem administrandi Episcopatum tam in spiritualibus quam temporalibus sede vacante. & si de hujusmodi quasi possessione constiterit ex pluribus actis ab eo gestis tempore, quo sedes vacavit concurrentibus dictam administrationem & jurisdictionem episcopalem, debere ei dari mandatum de manutenendo; uti id datum fuit per Rotam Archidiacono Vicentino in una Vicent. administrationis Episcopatus 16. Decemb. 1624. citatque Barbof. pro hoc Postium post suum tract. *mandati de manutenendo. decis. 194.* ubi etiam num. 2. probet, quod licet de jure communi administratio Episcopatus sede vacante spectet ad Capitulum juxta *c. bona memoria. de appellat.* tamen de consuetudine possit etiam spectare ad Archidiaconum. & num. 6. dicat, his non ob stare, quod ex dispositione Tridentini *sess. 24. c. 16.* deputatio Vicarii spectet ad Capitulum, quodque dictum Concilium ibidem in fine habeat decretum irritans, inficiens titulum & possessionem contrariam, eo quod decretum irritans operetur, quando est justificarum, non ante. ac proinde, cum in hoc nostro casu

casu dubium sit, num intret dispositio illa Tridentini, ex quo illud non tollit consuetudinem contrariam de jure communi permissam, merito non obstat Archidiacono pendente judicio manutentionis dictum decretum, quia interim debeat in sua possessione manereri. Ac denique *n. 10. & seq.* dicat, similiter non obstat, quod Archidiacono resistat jus, quo casu non datur manutentio inferiori sine titulo. Tum quia licet jus assistat Capitulo, non tamen resistat Archidiacono, ex quo potest etiam dicta administratio spectare ex consuetudine ad inferiorem; tum quia datur etiam manutentio inferiori, quando ipsius possessio est diuturna, prout est in præfente casu. Ac denique apud eundem Postumum, *13. Rota in dicta Vicentina* dicat, non obstat, quod non constat de possessione moderni Archidiaconi; quia sufficit, quod constat de possessione antecessorum ejus in illa dignitate; liquidem hæc etiam juvat successorem; cum dicitur possidere ipsa dignitas, ut Felin. *in c. constitutus. n. 14. de rescript.* & Rota *devis. 1. de rescript. in novis.* Verum de his plura alibi, ubi quis actui electionis Vicarii Capitularis præsidere debeat.

Questio 645. Quanam complectatur potestas Archidiaconi.

Resp. in genere, ea haberi ferè in *c. 1. & c. ad hæc. h. r.* item diligenter ea recenseri à Butrio & Abb. *ad cit. c. ad hæc in princ.* Revocarique posse ad duo præcipuè capita, ut Fagn. *in cit. c. ad hæc. n. 6.* nempe ad ea, quæ ei competunt tanquam principi Diaconorum Cathedralis, & ad ea, quæ sunt simplicis jurisdictionis Episcopalis. illa enim competunt ei ea ratione, qui caput Diaconorum est; hæc verò ei tributa sunt à jure, ut Episcopus facilius vacare possit his, quæ sunt Ordinis & autoritatis Episcopalis, à quibus Archidiaconus excluditur. Fagn. *loc. cit. n. 7.* Proinde exigua non est ejus potestas; Cùm jurisdictionem habeat contentiosam, & in ea sit curæ episcopalis socius & administrator. Fagn. *loc. cit. n. 23.*

2. Resp. secundò in specie, ea ferè enumerari ab eodem Fagn. *n. 24.* nempe quòd ad ejus potestatem spectet primò audire jurgia singulorum, *c. ad hæc. h. r.* Secundò instituere. *c. si plebibus. dist. 63.* Tertio præcipere subiectis obsequia. *c. ad hæc. de excess. prælat.* Quarto imperare Diaconis ac Levitis *c. ad hæc. h. r.* Quintò examinare promovendos ad sacros Ordines & beneficia. *eod. c. ad hæc.* Sextò quæ corrigenda viderint corrigere & emendare. Septimò curam habere in urbe positurum, & parochias habitantium. *c. r. h. r.* Octavò visitare Diocesium. Quæ omnia, & si quæ alia præterea ei competant, si Archidiaconus voluerit, pro ut tenetur sedulo adimplere, profectò, ut ait Fagn. *loc. cit. n. 30.* non supererit illi otium ad alieni muneris negotia peragenda. De cetero, dum ex prædictis aliqua ex consuetudine in hac vel illa ecclesia ei non competereat, ab ea consuetudine non est recedendum; cùm in prædictis magna sit vis consuetudinis. Fagn. *cit. n. 30.* Nunc de eorum singulis & aliis quibusdam accuratius. Unde sit

Questio 646. Qualia jurgia audire, & quas causas cognoscere possit Archidiaconus?

Resp. primò, Dum dicitur de Archidiacono. *c. ad hæc. h. r.* audire debet jurgia singulorum; intelligendum id est de jurgiis Clericorum humilibus, id est, minoribus; majora liquidem jurgia, & ardua eorum negotia ad altiorem se, nempe Episcopum, referre debet. Fagn. *loc. cit.* citans Host. & Jo. And. Pirh. *ad h. r. n. 6.* similiter causas Clericorum civiles minoris momenti, vel etiam ubi civiliter agitur de crimine, cognoscere potest. Fagn. Pirh. *ll. cit.* citantes Innoc. *in cit. c. ad hæc in princ.* Jo. And. *ibidem n. 4.* Causæ enim ejusmodi in prima instantia ad Archidiaconum sunt deferenda Pirh. *loc. cit.* à quo tamen etiam in his datur ab Episcopo vel ejus Vicarium Generalem appellatio juxta dicta superius. Causas verò civiles arduas cognoscere non potest. Pirh. *loc. cit.* Tusch. *v. Archid. concl. 482. n. 9.* juxta expressum textum *c. ad hæc. §. item in epistola.*

2. Resp. secundò in specie. Primò causas criminales & matrimoniales cognoscere nequeunt Archidiaconi, uti nec Decani, aliique inferiores Episcopo. Zerol. *p. 1. v. Archidiacon.* Pirh. *cit. n. 5.* juxta expressum textum Trident. *sess. 24. c. 20. de Reform.* ubi ait: *Ad hæc causas matrimoniales & criminales non Decani, Archidiaconi aut aliorum inferiorum judicio, etiam visitando, sed Episcopi tantum examini & jurisdictioni relinquuntur, etiam si in presenti inter Episcopum & Decanum seu Archidiaconum, aut alios inferiores super causarum illarum cognitione his aliqua in quacumque instantia pendeat &c.* Nil tamen obstat, quòd minus Archidiaconi, alique inferiores Ordinarii dictas causas cognoscant, ubi sunt in immemoriali consuetudine seu possessione; utpote cui possessioni Concilium non derogavit, si hujusmodi quasi possessio tribus cofortibus, vel etiam per unam sententiam, quæ transierit in judicatum (hanc enim quòd ad hoc punctum tribus æquivalere censuit S. Cong. *12. Febr. 1598.* apud Gallemart. *ad loc. cit. Trid.*) probata fuerit. Pignat. *Tom. 4. consult. 35. n. 24. & Tom. 10. cons. 67. n. 22.* juxta ejusdem S. Cong. *declarat. 22. Jan. 1598.* apud eundem Gallemart. *loc. cit.* sic inquiringis: *Censuit S. Congregat. Concilii, Decreto ejusdem Concilii. c. 20. sess. 24. non esse sublatam immemorialem consuetudinem, secundum quam inferiores Episcopo cognoscunt causas matrimoniales & criminales; idque si hujusmodi immemorialem consuetudinem tribus sententiis conformibus probarint, non esse impediendos eam exercere.* Item juxta *declarat. ejusdem S. Cong. apud eundem Gallem. de 28. Martii 1598.* quæ sic habet: *Censuit Congregat., quando inferiores Ordinarii volunt procedere in criminalibus, si legitime constat de immemoriali quasi possessione Archipresbyteri in cognoscendi decidendis que causis criminalibus suorum Clericorum, Decretum illud Concilii non derogare immemoriali quasi possessioni; unde in ea Archipresbyter conservandus est &c.* Interim tamen, donec probetur immemorialis illa, cognitio causarum illarum ad Episcopum spectabit. Pignat. *loc. cit.* item *Tom. 10. cons. 67. n. 22.* juxta *declarat. S. Cong. Concilii in Burgenf. & Salernit. & alibi, ut & apud Gallem. de 28. Martii. 1598.* uti etiam Pignat. *loc. cit.* ait, *declarasse S. Cong. in Messanenf. pendente judicio inter Episcopum & Ordinarium inferiorem de super cognitione causarum matrimonialium, criminalium, legatorum ad pios usus & aliorum Episcopo reservatorum, Episcopus debeat in iis omnibus cognoscere. Sed neque decretum illud Tridentini extendit se ad illos, qui nullius Diocesis sunt, sicut nec ad Decanum & Capitulum ab Ordinarii jurisdictione exemptos;*